

ORIGINAL ARTICLE

Identifying the Strengths and Weaknesses of Dikte Yar Multimedia Program in Order to Provide a Solution

Nafiseh Rafiei ^{*1} , Sadegh Baleshzar ²

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences & Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

2. Master's student, Curriculum planning, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Correspondence

Nafiseh Rafiei

Email: rafiei@pnu.ac.ir

Received: 28/Apr/2024

Accepted: 5/Aug/2024

How to cite:

Rafiei, N. Baleshzar, S. (2024). Identifying the Strengths and Weaknesses of Dikte Yar Multimedia Program in Order to Provide a Solution. *Technology and Scholarship in Education*, 4 (2), 25-36.

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify the strengths and weaknesses of Dictation multimedia program and provide solutions to improve the program. The qualitative research method was thematic analysis. The study area was all the teachers using Dictation multimedia program in the elementary school of Yasouj city in the academic year of 2023-2024. The criterion-oriented method of targeted sampling was used. The sample size was 15 people until reaching theoretical saturation. The data collection tool was a semi-structured interview. Data analysis was performed using the Stirling method using MAXQDA12 software. The findings showed that the strength of Dictation multimedia program includes 18 organizing codes and 5 inclusive codes (positive points of the program for teachers, for parents, for students, technical and educational strengths). The negative points of the program include 36 organizer codes and 2 comprehensive codes (technical and educational limitations). Program improvement solutions including 9 organizing codes and 4 comprehensive codes (supporting, content, technical and generalization of the program) were obtained. As a result, Dictation multimedia program as a low-cost program based on educational models in order to reduce citations weaknesses and disadvantages by presenting the solutions obtained from this research can be used more effectively in educational systems.

KEYWORDS

Multimedia Program, Dictation Program, Spelling, Indiana Model.

«مقاله پژوهشی»

شناسایی قوت و ضعف برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار به منظور ارائه راهکار

نفسه رفیعی^{۱*}، صادق بالش زر^۲

۱. استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

۲. کارشناسی‌ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

نویسنده مسئول

نفسه رفیعی

rafiei@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۵

استناد به این مقاله

رفیعی، نفیسه؛ بالش زر، صادق. (۱۴۰۳). شناسایی قوت و ضعف برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار به منظور ارائه راهکار، فصلنامه علمی فناوری و دانش پژوهی در تعلیم و تربیت، ۴ (۲)، ۳۶-۳۵.

چکیده

هدف این پژوهش شناسایی قوت و ضعف برنامه چندرسانه‌ای دیکته‌یار و ارائه راهکارهایی جهت بهبود برنامه می‌باشد. روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل مضمون بود. حوزه مورد مطالعه کلیه معلمان استفاده کننده از برنامه دیکته‌یار در مقطع ابتدایی شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاک محور استفاده شد. حجم نمونه تا رسیدن به اشباع نظری ۱۵ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. تجزیه و تحلیل داده‌های به شیوه آنراید استرلینگ با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA12 انجام شد. یافته‌ها نشان داد که نقطه قوت برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار شامل ۱۸ کد سازمان‌دهنده و ۵ کد فراگیر (نقاط مثبت برنامه برای معلم، برای اولیاء، برای دانش‌آموزان، نقاط قوت فنی و آموزشی) می‌باشد. نقاط منفی برنامه شامل ۳۶ کد سازمان‌دهنده و ۲ کد فراگیر (محدودیت‌های فنی و آموزشی) می‌باشد. راهکارهای بهبود برنامه شامل ۹ کد سازمان‌دهنده و ۴ کد فراگیر (حمایتی، محتوایی، فنی و فراگیر کردن برنامه) به‌دست آمد. در نتیجه برنامه چندرسانه‌ای دیکته‌یار به‌عنوان یک برنامه ارزان قیمت و مبتنی بر الگوهای آموزشی به‌منظور کاهش ضعف‌ها و معایبی که دارد با ارائه راهکارهای به‌دست آمده از این پژوهش بیش از پیش و مؤثرتر می‌تواند در سیستم‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی

برنامه چندرسانه‌ای، برنامه دیکته‌یار، املا، الگوی این دیانا.

مقدمه

یکی از مولفه‌های اساسی برنامه توسعه پایدار سازمان ملل متحد در سال ۲۰۳۰، آموزش با کیفیت است، بنابراین در بیشتر کشورها برای استفاده از فناوری‌های نوین و ارتقای کیفیت آموزش اقدامات زیادی انجام شده است (حالی‌م و همکاران^۱، ۲۰۲۲). ظهور فناوری‌های جدید نظیر چندرسانه‌ای^۲ ها، فرارسانه‌ها و ارتباطات از راه دور نیز منجر به تغییرات چشمگیری در آموزش شده است (وانگ^۳، ۲۰۱۳). از جمله تغییرات شگرف در عرصه تعلیم و تربیت و به‌ویژه آموزش، آموزش دلنش‌آموزان با نیازهای ویژه و دلنش‌آموزان با اختلالات و مشکلات یادگیری شده است.

اختلال‌های یادگیری را می‌توان به دو طبقه‌ی بزرگ رشدی و درسی تقسیم کرد. اجزای عمده‌ی اختلال‌های یادگیری رشدی عبارتند از: نقص توجه و ادراک، اختلال‌های حافظه‌ای، نارسایی‌های ادراکی- حرکتی و اختلال‌های فکری و زبانی. اختلال‌های یادگیری درسی نیز عبارتند از: نارسایی‌های خولندن، هجی کردن، نوشتن و حساب کردن (بودی من و همکاران^۴، ۲۰۲۰). یکی از مشکلاتی که باعث به وجود آمدن ناتوانی یادگیری املا یا دیکته نویسی دانش‌آموزان می‌شود، ضعف دانش‌آموزان در حافظه‌ی دیداری و شنیداری است که جزو اختلال‌های رشدی محسوب می‌شود. زیرا دانش‌آموز برای نوشتن صحیح واژه، در گام اول باید بتواند آن واژه را در حافظه‌اش ذخیره کند و سپس بتواند آن را به‌طور کامل از حافظه‌اش بازبایی کند. (اسچمیت و همکاران^۵، ۲۰۲۱). آمارها نشان می‌دهند که ۲۷ درصد تا ۲۸ درصد از کل ناتوانی‌های یادگیری را اختلال املا و دیکته نویسی تشکیل می‌دهد (حجابی دخت، حسینی و آزموده، ۱۴۰۱).

آموزش مبتنی بر کامپیوتر به‌دلیل طراحی گرافیکی منحصر به فردی که دارد، توانایی این را دارد که آموزش را به‌شکل‌ی ارائه دهد که آموزش سنتی و متداول نمی‌تواند (اپیه و کورنچ^۶، ۲۰۱۳). یکی از انواع این فناوری‌ها که مهم‌ترین نقش را در بخش نرم‌افزاری در آموزش ایفا می‌کند، چند رسانه‌ای‌های آموزشی هستند که با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات خوبی که در جهت آموزش و یادگیری برخوردارند، می‌توانند در راستای آموزش فراگیر در زمینه‌ی آموزش، به‌ویژه

به دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری اهمیت به سزایی داشته‌باشند. چند رسانه‌ای‌ها با بهره‌گیری هم زمان از کلمات و تصاویر می‌توانند، باعث افزایش انگیزه، یادگیری و یادآوری شوند (حمیدی، دازی و لطفی، ۱۳۹۹).

البته تولید چندرسانه‌ای‌ها مانند هر رسانه و مواد آموزشی دیگر تابع اصولی است که باید رعایت شود. از جمله معروف‌ترین اصولی که باید در تهیه چند رسانه‌ای‌ها رعایت کرد، اصول مایر است. مایر^۷ چندرسانه‌ای آموزشی را به این صورت تعریف می‌کند: "یک پیام چندرسانه‌ای آموزشی در ارتباط با استفاده از کلمات و تصاویری که منجر به گسترش یادگیری می‌شود و دلیل منطقی ارائه‌ی چندرسانه‌ای را به‌کارگیری کل ظرفیت شناختی انسان برای پردازش اطلاعات می‌داند" (مایر، ۲۰۲۴).

هدف از کاربرد چندرسانه‌ای آن است که یادگیری معنی‌دار رخ دهد و یادگیری معنی‌دار در صورتی اتفاق می‌افتد که یادگیرنده بتواند از طریق ساخت یک تصویر ذهنی منسجم از منابع چندگانه اطلاعات، به مطلب ارئه شده معنا دهد (پویترا و همکاران^۸، ۲۰۱۸). بنا بر نظریه‌ی یادگیری چندرسانه‌ای که بر اساس اصل مایر شکل گرفته است، در نظریه یادگیری چندرسانه‌ای سه فرضیه‌ی اساسی مطرح شده است که عبارتند از: فرضیه‌ی کانال دوگانه، ظرفیت محدود و پردازش فعال (خادم، ۱۴۰۱).

فناوری اطاعات و ارتباطات با ویژگی‌هایی همچون انفرادی کردن آموزش و تطبیق آموزش با نیازها و ویژگی‌های یادگیرندگان می‌تواند نقش مهمی را در شکل‌گیری دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری ایفا کند (آدام و تانتال، ۲۰۱۰). این فناوری‌ها مهارت سازگاری با محیط را به این دانش‌آموزان ارائه می‌دهند و به‌عنوان فناوری‌های انگیزشی باعث بهبود آموزش می‌شوند (نریمانی، تقی زاده و نریمانی، ۱۴۰۱).

نرم افزارهای آموزشی نیز با فراهم نمودن فضای چند رسانه‌ای می‌تواند نقش مؤثری در پیشرفت تحصیلی فراگیران داشته‌باشد. برنامه‌های نرم افزاری آموزشی اغلب به‌وسیله معلمان و تیم‌های هماهنگ کننده در مدرسه و با استفاده از معیارهای خاص نرم افزارهای آموزشی کنترل می‌شوند. کاربردی‌ترین جنبه نرم

5 Schmidt, Brandenburg, Busch, Büttner, Grube, Mähler & Hasselhorn

6 Appiah & Cronje

7 Mayer

8 Pavithra, Aathilingam & Prakash

1 Haleem, Javaid, Asim Qadri & Suman, R

2 Multimedia

3 Wang

4 Budiman, Widyaningrum & Azizah

افزارهای آموزشی، یادگیری، سهولت و دسترسی آسان فراگیر به محتوا است. در سال‌های اخیر، با استفاده از شبیه سازی با نرم افزارهای آموزشی بسیاری از مفاهیم مهم درسی به‌طور واضح‌تر و آسان‌تر برای دانش‌آموزان دوره ابتدایی قابل درک شده‌است (کبریت چی، هیرومی و بای^۱، ۲۰۱۰). همچنین استفاده از رایانه و نرم افزارهای آموزشی جریان آموزش را متنوع‌تر می‌سازد و علاقه و انگیزه دانش‌آموزان را برای آموختن بیشتر می‌کند و در نهایت با به‌کارگیری حواس مختلف فراگیر و فعالیت بیشتر فراگیر ضمن یادگیری، یادگیری را آسان و سریع‌تر، عمیق‌تر و جالب‌توجه‌تر می‌نماید (ادیب، محمودی و ازدری، ۱۳۹۷).

برنامه‌های چندرسانه‌ای دیکته‌یار در چند سال اخیر رشد یافته‌اند و تاریخچه آن‌ها به ده سال اخیر بر می‌گردد. این برنامه از الگوی تلفیقی اقتباس شده از الگوی این دیانا استفاده شده‌است که در ابتدا بر روی سیستم کامپیوتری با فایل نصبی به صورت سی دی آموزشی و حتی به‌صورت کلیپ، پوستر، نوار همراه و داستان در دسترس بود و سپس با رشد تکنولوژی در سال‌های اخیر و ایجاد اپلیکشین‌های نصبی بر روی موبایل و سیستم‌های آموزشی رشد فراوان داشته‌اند. این برنامه حول یک رابط کاربری کارتونی و کاربرپسند ساخته شده‌است که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد به راحتی در بخش‌های مختلف حرکت کنند. بر جنبه‌های مختلف یادگیری بهتر دیکته از جمله خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن تمرکز دارد. هر بخش به بخش‌های فرعی تقسیم می‌شود که شامل درس‌ها و تمرین‌هایی است که متناسب با سن دانش‌آموز است. یکی از ویژگی‌های اصلی این برنامه تمرکز آن بر کمک‌های دیداری و شنیداری است. این برنامه با ترکیب بازی، کلیپ، تصویر و صدا یادگیری را تسهیل می‌کند تا به دانش‌آموزان کمک کند کلمات دشوار را راحت‌تر درک کنند (عظیمی و موسوی پور، ۱۳۹۳).

پژوهش‌های انجام شده از جمله پژوهش سری دویا و همکاران^۲ (۲۰۲۳) در زمینه نقش و اثرات برنامه‌های چندرسانه‌ای بیانگر این است که برنامه‌های چند رسانه‌ای به‌طور قابل توجهی مهارت‌های ارتباطی، انگیزه، تعامل و نتایج یادگیری دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد. نتایج پژوهش تورکاسپا و لیتنر^۳ (۲۰۲۰) نیز بیانگر این است که دانش‌آموزان پیش

دبستانی در معرض خطر ناتوانی یادگیری که برنامه‌ی مداخله‌ای خواندن با برنامه چند رسانه‌ای را دریافت کرده‌اند، با تفاوت معناداری آگاهی‌های شنیداری، تشخیص کلمه و مهارت‌های نوشتاری آن‌ها نسبت به سایر دانش‌آموزان بهبود داشته است. نتایج پژوهش بولت^۴ (۲۰۱۹) بیانگر است که یادگیری چندرسانه‌ای نسبت به روش‌های سنتی تأثیرات مثبت بیشتری دارند و موضوعات یادگیری از قابلیت درک بیشتری برخوردار می‌شوند. نتایج پژوهش خانا^۵ (۲۰۱۸)، رحمت^۶ (۲۰۱۸) موللی و رضائیان^۷ (۱۳۹۶) نیز بیانگر آن است که سیستم‌های یادگیری چند رسانه‌ای در یادگیری دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری مختلف و بهبود درک دیداری، شنیداری آنان مؤثر می‌باشد. پژوهش منصوری و خدایی^۸ (۱۴۰۱) نیز بیانگر بهبود عملکرد و علاقه دانش‌آموزان به درس علوم به‌واسطه تأثیر فناوری چندرسانه‌ای آموزشی می‌باشد. خادم^۹ (۱۴۰۱) نیز به تأثیر برنامه چند رسانه‌ای طراحی شده توسط کپتی ویت^۷ در مقایسه با روش‌های سنتی که در پیشرفت تحصیلی و انگیزه دانش‌آموزان مقطع سوم ابتدایی در درس ریاضی تأکید دارد. نتایج پژوهش صالحی‌میر^{۱۰} (۱۴۰۰) نیز به تأثیر برنامه‌های چند رسانه‌ای را بر تقویت مهارت‌های یادگیری دانش‌آموزان دارای مشکلات ویژه یادگیری در دوره ابتدایی مؤثر می‌داند و به‌ویژه بر تأثیر این برنامه‌ها بر پسران نسبت به دختران تأکید دارد. سایر پژوهش‌هایی که به‌طور مشخص بر روی املا و دیکته نویسی دانش‌آموزان مطالعه و بررسی داشتند از جمله: فرجی و کریمی ثانی^{۱۱} (۱۳۹۵)، عظیمی و موسوی پور^{۱۲} (۱۳۹۳) و باعزت^{۱۳} (۱۳۹۰) بیانگر این است که دانش‌آموزان با مشکلات ناتوانی یادگیری و مشکلات شنیداری که با چندرسانه‌ای دیکته یار آموزش دیدند نسبت به دانش‌آموزانی که به‌روش متداول آموزش دیدند به‌صورت معناداری بهبود بیشتری در مشکلات حافظه دیداری و شنیداری و همچنین خودکارآمدی تحصیلی در یادگیری املا داشتند.

بنابراین با توجه به اهمیت نقش برنامه‌های چند رسانه‌ای و به‌ویژه برنامه چند رسانه‌ای دیکته یار در یادگیری بهتر دانش‌آموزان و با عنایت به اینکه تاکنون تحقیقات داخلی و خارجی انجام شده تنها به اثربخشی برنامه‌های چندرسانه‌ای و دیکته یار پرداختند و توجه و واکاوی همه جانبه برنامه

5 Khana
6 Rahmat
7 Kpty Witt

1 Kebritchi, Hirumi & Bai
2 Sri Dhivya. Hariharasudan & Nawaz
3 Tur-Kaspa & Leitner
4 Bulut

در راستای شناسایی و تفسیر عملکرد برنامه دیکته یار توسط معلمان و بیان قوت و ضعف آن و ارائه راهکارهایی جهت رفع مشکلات برنامه دیکته یار صورت گرفت. در هنگام مصاحبه‌ها کلیه مباحث کلی، ذهنی و انتزاعی با سؤالات جزئی تر از مصاحبه شونده به منظور اطمینان پذیری و افزایش تایید پذیری اطلاعات دریافت شده با توضیحات بیشتر، مشخص و مصداقی تر مصاحبه شونده به دست آمد. لازم به ذکر است مصاحبه‌ها با اجازه معلمان ضبط و پس از پیاده سازی مورد تحلیل قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل از فرایند تحلیل مضمون آترایداسترلینگ (استرلینگ، ۲۰۰۱) و شیوه کدگذاری پایه. فراگیر و سازمان دهنده (اقدام پور، کشتی آرای و اسماعیلی، ۱۳۹۶)، با استفاده از نرم افزار Maxqda 12 استفاده شد.

یافته‌ها

همان طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود تعداد مصاحبه شونده ها ۱۵ نفر و در دوره دوم ابتدایی مشغول به فعالیت بودند. که ۴ نفر (۲۷ درصد) آنها معلم زن و ۱۱ نفر (۷۳ درصد) معلم مرد بودند. بیشتر افراد مصاحبه شونده ۱۱ نفر (۷۳ درصد) در رشته علوم تربیتی و گرایش‌های آن تحصیل کرده اندو تعداد ۴ نفر (۲۷ درصد) رشته تحصیلی شان روانشناسی یا مشاوره بوده است.

فرایند کدگذاری نیز در جداول شماره ۲، ۳، ۴ ارائه شده است. شبکه مضامین مستخرج از فرایند کدگذاری در پاسخ به سؤالات پژوهشی در شکل شماره ۱ ترسیم شده است.

جدول ۱. مشخصات افراد مصاحبه شونده

مصاحبه شونده	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
جنسیت	زن	مرد	مرد	مرد	مرد	مرد	مرد	زن	مرد	زن	مرد	مرد	مرد	مرد	زن
سن	۲۵	۲۶	۳۲	۳۰	۳۱	۳۵	۲۹	۲۶	۳۱	۳۵	۳۷	۳۸	۴۲	۴۰	۴۱
مدرک	لیسانس	لیسانس	ارشد	ارشد	ارشد	ارشد	لیسانس	لیسانس	ارشد	لیسانس	ارشد	لیسانس	لیسانس	لیسانس	ارشد
رشته	علوم تربیتی	آموزش ابتدایی	روانشناسی	مدیریت	برنامه درسی	فلسفه	مشاوره	علوم تربیتی	روانشناسی	علوم تربیتی	روانشناسی	آموزش ابتدایی	علوم تربیتی	علوم تربیتی	برنامه درسی
سابقه خدمت	۵	۶	۱۲	۱۱	۱۳	۱۱	۹	۸	۱۱	۸	۱۳	۱۵	۲۲	۱۵	۱۸
پایه تدریس	۴	۴	۵	۶	۶	۵	۴	۵	۶	۴	۶	۵	۴	۶	۵

چند رسانه‌ای دیکته یار به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف آن کمتر مورد توجه قرار گرفته است، بنابراین این پژوهش در نظر دارد به سؤالات ذیل پاسخ دهد: ۱. نقاط قوت و ضعف برنامه چند رسانه‌ای دیکته یار چیست؟ ۲. راهکارهای بهبود این برنامه چه می‌باشد؟

روش

پژوهش حاضر کیفی، از نوع تحلیل مضمون است. برای انجام پژوهش و به منظور تدوین یک چارچوب منطقی مبتنی بر اهداف بیان شده، از رویکرد کیفی و رهیافت سیستماتیک بر اساس مصاحبه با خبرگان اقدام شد. تحلیل مضمون^۱، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. تحلیل مضمون، صرفاً روش کیفی خاصی نیست بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به کار رود (خسروی و احمدوند، ۱۳۹۸). جامعه پژوهش حاضر کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. روش نمونه گیری این پژوهش هدفمند از نوع ملاک محور بود. بنابراین ملاک انتخاب معلمانی بود که از برنامه دیکته یار برای املا استفاده می‌کنند و در دوره دوم ابتدایی مشغول به فعالیت باشند. بنابراین مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری و با حجم نمونه به تعداد ۱۵ معلم ادامه پیدا کرد. ابزار جمع آوری اطلاعات مصاحبه عمیق و نیمه ساختار یافته به صورت حضوری به مدت یک ماه و نیم انجام شد. مدت زمان مصاحبه ۵۰ الی ۶۰ دقیقه

^۱ Thematic Analysis

جدول ۲. فرایند کدگذاری نقاط قوت برنامه چند رسانه‌ای دیکته بار

کدهای فراگیر	دهنده کدهای سازمان	کدهای پایه
نقاط قوت برای اولیاء	ایجاد فرصت کمک اولیاء به فرزندانشان	جویی در وقت اولیاء / مناسب والدین بالا بردن انگیزه و علاقه والدین / صرفه سواد / مناسب والدین پرکار سواد و کمی
	راهنمایی و کمک به والدین	آشنا شدن والدین با نقاط قوت و ضعف فرزندشان / آشنا کردن والدین با انواع های املا نویسی / راهنمای والدین‌روش
نقاط قوت برای آموز دانش	پیامدهای مثبت تفکر و حافظه	تقویت تمرکز / تقویت حافظه
	پیامدهای مثبت روانی	آموزان / افزایش انگیزه / افزایش قدرت / روحی و افزایش اعتماد بنفس دانش آموزان روانی / آرامش روانی / تقویت روحیه / کاهش استرس / مناسب دانش خجالتی
	پیامدهای مثبت یادگیری	های تر کردن یادگیری / آشنا شدن با انواع روش افزایش سرعت نوشتن / آسان های چهار گانه / تقویت دیکته / درک بهتر مطالب / فعال املا/ بهبود مهارت آموزان کندنویس و ضعیف آموزان / مناسب دانش‌شدن دانش
نقاط قوت فنی	قیمت مناسب	پایین بودن هزینه تهیه
	محیط مناسب	داشتن محیط آرام / سهولت استفاده / داشتن محیط جذاب / هوشمندی برنامه / وجود داستان کودکانه
نقاط قوت آموزشی	ارتقای آموزش و یادگیری	هافزایش سرعت نوشتن / تقویت سایر درس
	ایجاد محیط آموزشی شاد و فعال	آموزان ایجاد محیط شاد آموزشی / فعال کردن دانش
	بازخورد مناسب	بازخورد قوی و سریع / دسترسی سریع به اطلاعات
	بهبود های آموزشی روش	آموزان با انواع پذیری / آشنا شدن دانش‌های متنوع / انعطاف‌ارائه روش های آموزش مجازی / آموزش روش حل مسئله / بالا بردن کیفیت محیط آموزش / پویا کردن آموزش / تسهیل جریان یاددهی یادگیری تر کردن جریان آموزش و یادگیری جذابیت آموزشی / راحت
	داشتن محتوای غنی	های مختلف دیکته ارائه تمرین بیشتر / دیکته هوشمند / گنجاندن روش نویسی / گنجاندن کلمات و حملات مهم / گنجاندن کلمات با شکل متفاوت و صدای یکسان / گنجاندن مترادف و تضادها
	مناسب سن و توان آموزان دانش	آموزان متناسب با سن دانش
	مناسب آموزش غیر حضوری	کاربرد برای آموزش غیر حضوری و خاص / کاربرد برای شرایط خاص
	واداشتن معلم به استفاده از های جدید روش	های جدید / های قدیمی / آشنایی معلم با روش استفاده کمتر معلم از روش
نقاط قوت برای معلم	واداشتن معلم به تفکر	تجزیه و تحلیل منابع جدید
		های نوتفکر در مورد روش

همچنان که در جدول فوق مشاهده می‌شود برای نقاط قوت این برنامه ۲۱۰ کد پایه و از این کدهای پایه ۱۸ کد سازمان‌دهنده و با ترکیب کدهای سازمان‌دهنده ۵ کد فراگیر (مضمون اصلی) الف- نقاط قوت برای اولیاء ب- نقاط قوت برای دانش‌آموز پ- نقاط قوت فنی ت- نکات قوت آموزشی

ث- نقاط قوت برای معلم شناسایی گردید، در زیر به تفکیک هر یک از مضامین تعدادی از نظر معلم‌ها گزارش شده‌است. الف- نقاط قوت برای اولیاء: ۱- ایجاد فرصت کمک اولیاء به فرزندانشان ۲- راهنمایی و کمک به والدین ۳- پیامدهای مثبت روانی برای والدین. ب- نقاط قوت برای دانش‌آموز: ۱-

آموزشی ۵- صرفه جویی در منابع مالی. ث- نکات قوت برای معلم: ۱- واداشتن معلم به استفاده از روش های جدید ۲- واداشتن معلم به تفکر. نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه در راستای شناسایی نقاط ضعف برنامه چند رسانه ای دیکته یار در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

بازی های آموزشی موجود در این نرم افزارها برای دانش آموزان ایجاد انگیزه می کند ۲- پیامدهای مثبت تفکر و حافظه ۳- پیامدهای مثبت روانی ۴- پیامدهای مثبت یادگیری. پ- نقاط قوت فنی: ۱- قیمت مناسب ۲- محیط مناسب. ت- نکات قوت آموزشی: ۱- ارتقای آموزش و یادگیری ۲- ایجاد محیط آموزشی شاد و فعال ۳- بازخورد مناسب ۴- بهبود روش های

جدول ۳. فرایند کدگذاری نقاط ضعف برنامه چند رسانه ای دیکته یار

کدهای پایه	کد سازمان دهنده	کد فراگیر
آماده نبودن بستر فنی / عدم توانایی مالی تأمین گوشی هوشمند / نبود یا ضعف اینترنت /	محدودیت خارج از برنامه	محدودیت های فنی
ایراد نرم افزاری / نیاز به موبایل هوشمند / مشکلات فنی برنامه	محدودیت های فنی داخلی برنامه	
عدم تطبیق با مواد درسی / پوشش ناهماهنگ برنامه با کتاب / عدم کاربرد در خوش خطی	ناتوانی در پوشش همه ی 'درس ها و موضوعات	نقاط ضعف آموزشی
عدم تناسب برای دانش آموزان چند زبانه / عدم کاربرد برای دانش آموزان خاص / برای همه کاربردی نیست	ناتوانی در پاسخ به نیاز همه ی دانش آموزان	

برنامه نیاز به تجهیزات نرم افزاری برای استفاده دارد که روی گوشی های قدیمی اشکال ایجاد می کند، بنابراین نیاز به گوشی یا لپ تاپ و اینترنت قوی دارد. به نظر مصاحبه شونده شماره ۷: دانش آموزان ابتدایی ما توان فراهم کردن و یا استفاده از یک گوشی یا تبلت هوشمند را ندارند. به نظر مصاحبه شونده شماره ۹: خانواده هایی که برای نصب برنامه مشکل دارند برای استفاده از برنامه مقاومت می کنند. به نظر مصاحبه شونده شماره ۱۱: خیلی از خانواده ها فقط یک گوشی در منزل دارند و آن هم بروز و جدید نیست که نمی توانند به این برنامه اختصاص بدهند.

۲- محدودیت های فنی داخلی برنامه: مصاحبه شونده شماره ۱۵ بیان کرده: گاهی مواقع مشکلات نرم افزار داریم. به گفته مصاحبه شونده شماره ۱۰، ۱۵، ۷: دارای ایرادات نرم افزاری در اپلیکیشن می باشد که در نصب و یا هنگام استفاده قفل می کند. مصاحبه شونده شماره ۵، ۳ اعلام نموده: گاهی مواقع مشکلات نرم افزاری داریم که به راحتی نمیشه رفع کرد. ب- نقاط ضعف آموزشی: این مضمون دارای ۲ مضمون فرعی به شرح زیر می باشد. ۱- ناتوانی در پوشش همه ی درس ها و موضوعات: به نظر مصاحبه شونده های شماره ۵، ۱۵: در برخی از مراحل محتوای برنامه ارائه شده دیکته یار با مواد درسی

همچنان که در جدول فوق مشاهده می شود برای نقاط ضعف این برنامه ۳۶ کد پایه و از این کدهای پایه ۴ کد سازمان دهنده و با ترکیب کدهای سازمان دهنده ۲ کد فراگیر: الف- محدودیت های فنی ب- نقاط ضعف آموزشی در جدول شماره ۳ شناسایی گردید. نقاط ضعف آموزشی متوجه دانش آموز و معلم می باشد از این جهت که دربرگیرنده نیاز همه دانش آموزان نیست و از این جهت که نمی توانند همه دروس را پوشش دهد برای معلم نقطه ضعف تلقی می شود. در زیر به تفکیک هر یک از مضامین تعدادی از نظر معلم ها گزارش شده است. الف- محدودیت های فنی: این مضمون دارای ۲ مضمون فرعی به شرح زیر می باشد.

۱- محدودیت خارج از برنامه: به نظر مصاحبه شونده های شماره ۱۴ و ۴: این نرم افزارها برای استفاده به یک سری امکانات و شرایط سخت افزاری مثل گوشی مناسب نیاز دارند و اینکه شرایط مردم در یک ناحیه از کشور با مردم ناحیه دیگر کشور بسیار متفاوت هست. مصاحبه شونده شماره ۱۵ بیان کرده: این برنامه نیاز به تجهیزات دارد، منظور این است که نیاز به گوشی، لپ تاپ و اینترنت قوی دارد. به گفته مصاحبه شونده شماره ۱: برای دانش آموزان که فاقد گوشی هوشمند هستند، نقطه ضعف است. به نظر مصاحبه شونده شماره ۵: این

به نظر مصاحبه شونده شماره ۲ و ۱۲: این برنامه به‌ضرورت خوش خط نوشتن املا توجه نکرده و خط خوش دانش‌آموز را را ضعیف می‌کند. چون در برنامه تایپ می‌کنند اما در کلاس دانش‌آموز باید بنویسد و در این زمینه در این برنامه دقت نشده است.

تطابق ندارد. ۲- ناتوانی در پاسخ به نیاز همه‌ی دانش‌آموزان: به نظر مصاحبه شونده شماره ۱۱، ۹، ۱۵، ۳، ۱۳: برای دانش‌آموزان دارای مشکلات خاص فردی مثل دانش‌آموزانی که عینک می‌زنند و خانواده نسبت به استفاده از گوشی به‌خاطر ضعیفی چشم بچه حساس است و سایر دانش‌آموزان این گروه سنی که نابینا یا کم‌بینا. مشکلات شنوایی. عقب مانده ذهنی هستند، قابلیت استفاده ندارد.

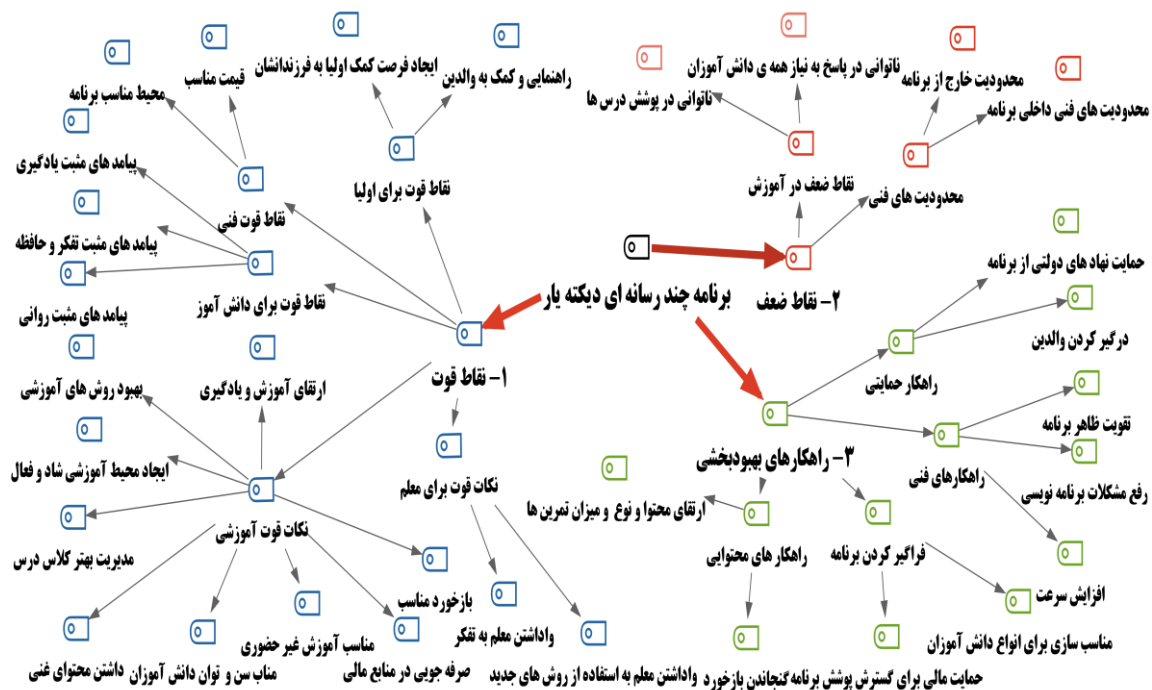
جدول ۴. فرایند کدگذاری راهکارهای بهبود برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار

کد فراگیر	کد سازمان‌دهنده	کدهای پایه
راهکار حمایتی	حمایت نهادهای دولتی از برنامه	حمایت آموزش و پرورش / حمایت دولت از دانش‌آموزان محروم / حمایت دولت از سازندگان
	درگیر کردن والدین	آموزش والدین
راهکارهای محتوایی	ارتقای محتوا و نوع و میزان تمرین‌ها	اضافه کردن انیمیشن / ارائه تصاویر با کلمات / استفاده از بازی‌های هوشی / استفاده از موسیقی کودکان و محلی / اضافه کردن املاهای گروهی / اضافه کردن آموزش املا با نقاشی / اضافه کردن تمرین‌ها / رفع اشکال حروف مشترک / گذاشتن جمله‌سازی / منطبق کردن آن با درس فارسی
	گنجاندن بازخورد	ارائه کارنامه ماهیانه / اضافه کردن امکان بازخورد به اولیاء / اضافه کردن تعیین سطح / امکان یادداشت نویسی / ایجاد رقابت گروهی / قابلیت صدور کارنامه / گذاشتن آزمون ورودی
راهکارهای فنی	افزایش سرعت	استفاده از سرور قدرتمند / تقویت سرعت / رفع قطع و وصل برنامه
	تقویت ظاهر برنامه	افزایش جذابیت ظاهر برنامه
	رفع مشکلات برنامه‌نویسی	به‌روزرسانی مستمر / رفع باگ‌های برنامه
فراگیر کردن برنامه	حمایت مالی برای گسترش پوشش برنامه	پوشش در سراسر ایران / رایگان کردن کامل
	مناسب سازی برای انواع دانش‌آموزان	مناسب سازی برای دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری

نوع و میزان تمرین‌ها ۲- گنجاندن بازخورد ج- راهکارهای فنی: این مضمون دارای ۳ مضمون فرعی به شرح ۱- افزایش سرعت ۲- تقویت ظاهر برنامه ۳- رفع مشکلات برنامه‌نویسی می‌باشد. مصاحبه شونده شماره ۱۱ اعلام کرده: معلمان می‌توانند برای آگاهی بیشتر والدین از این برنامه کارگاه‌هایی را برای والدین برگزار کنند. مصاحبه شونده‌های شماره ۲ و ۱۲ به اضافه شدن انیمیشن‌های کوتاه و جذاب به‌جای داستان‌های طولانی اشاره کرده‌اند. به نظر مصاحبه شونده شماره‌های ۸، ۹: نشان دادن کلمات خاص یا مهم با تصاویر مربوط به همان کلمه در هر قسمت برنامه لازم است اضافه شود. به نظر مصاحبه شونده شماره ۱۱: همراه کردن تصویر کلمات با نمایش کلمات را جهت ایجاد تصویر ذهنی و ماندگاری بیشتر مطرح کردند. در پایان شبکه مضامین نتایج پژوهش در یک نمای کامل مستخرج از نرم‌افزار Maqda12 در شکل ذیل ارائه می‌گردد.

همچنان که مشاهده می‌شود برای راهکارهای بهبودبخشی این برنامه ۸۹ کد پایه و از این کدهای پایه ۹ کد سازمان‌دهنده و با ترکیب کدهای سازمان‌دهنده ۴ کد فراگیر: الف- راهکار حمایتی ب- راهکارهای محتوایی ج- راهکارهای فنی د- فراگیر کردن برنامه در جدول شماره ۳ شناسایی گردید. الف- راهکار حمایتی: این مضمون دارای ۲ مضمون فرعی به شرح زیر می‌باشد. ۱- حمایت نهادهای دولتی از برنامه: مصاحبه شونده شماره ۱۵ بیان کرده: کمک مالی وزارت آموزش و پرورش به دانش‌آموزان و فرهنگیان در خصوص تهیه و استفاده از چندرسانه‌ای‌های آموزشی و تهیه موبایل یا تبلت هوشمند. دانش‌آموزانی را که در مدارس از نظر تحصیلی در درس املا ضعیف هستند را شناسایی کرده و برنامه چندرسانه‌ای دیکته‌یار را به آنها معرفی کنیم. ب- راهکارهای محتوایی: این مضمون دارای ۲ مضمون فرعی به شرح زیر می‌باشد. ۱- ارتقای محتوا و

شکل ۱: شبکه مضامین مستخرج از تحلیل برنامه چند رسانه‌ای دیکته یار (رفیعی و بالش زر، ۱۴۰۲)

نتیجه گیری و بحث

هدف این پژوهش شناسایی نقاط قوت وضعف برنامه چندرسانه‌ای دیکته یار و ارائه راهکارهایی جهت بهبود هرچه بیشتر و بهتر برنامه برای دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد که نقاط قوت این برنامه شامل نقاط قوت برای اولیاء (شامل ایجاد فرصت کمک اولیاء به فرزندانشان و راهنمایی و کمک به والدین)، نقاط قوت برای دانش‌آموز (شامل پیامدهای مثبت تفکر و حافظه، پیامدهای مثبت روانی و پیامدهای مثبت یادگیری)، نقاط قوت فنی (شامل قیمت مناسب و محیط مناسب)، نقاط قوت آموزشی (شامل ارتقای آموزش و یادگیری، ایجاد محیط آموزشی شاد و فعال، بازخورد مناسب، بهبود روش‌های آموزشی، داشتن محتوای غنی، صرفه‌جویی در منابع مالی، مدیریت بهتر کلاس درس، مناسب سن و توان دانش‌آموزان و مناسب آموزش غیر حضوری) و نقاط قوت برای معلم (شامل واداشتن معلم به استفاده از روش‌های جدید و واداشتن معلم به تفکر) شناسایی گردید. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش تورکاسپا و لیتنر^۱ (۲۰۲۰)، بولت^۲ (۲۰۱۹)، خانان^۳ (۲۰۱۸)، رحمت^۴ (۲۰۱۸)، منصوری و خدای (۱۴۰۱) و مولای و رضائیان (۱۳۹۶) که بر اثربخشی برنامه‌های

چندرسانه‌ای در بهبود آگاهی‌های شنیداری، تشخیص کلمه و مهارت‌های نوشتاری و درک بیشتر یادگیری، افزایش علاقه و بهبود عملکرد دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری تأکید دارند با نقاط قوت به‌دست آمده این پژوهش از جمله بهبود تفکر و حافظه و پیامدهای مثبت یادگیری برای دانش‌آموز همخوانی دارد. علاوه بر این نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش خادم (۱۴۰۱) که بیانگر مقایسه اثربخشی برنامه‌های چندرسانه‌ای با روش‌های سنتی و اثرات آن بر پیشرفت تحصیلی و انگیزه دانش‌آموزان دارد با نقاط قوت این پژوهش برای دانش‌آموز از جنبه پیامدهای مثبت روانی و پیامدهای مثبت یادگیری همخوانی دارد، همچنین با نقاط قوت برای معلم که بیانگر استفاده از روش‌های جدید برای معلمان هست نیز همسو می‌باشد. همچنین نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌هایی که به‌طور مشخص در زمینه اثربخشی برنامه چندرسانه‌ای دیکته یار انجام شده از جمله فرجی و کریمی ثانی (۱۳۹۵)، عظیمی و موسوی پور (۱۳۹۳) و باعزت (۱۳۹۰) که بیانگر اثربخشی برنامه دیکته یار بر بهبود مشکلات حافظه دیداری، شنیداری و خودکارآمدی تحصیلی در یادگیری املا در دانش‌آموزان بوده با نقاط قوت حاصل برای دانش‌آموزان و پیامدهای مثبت یادگیری

³ Khana

⁴ Rahmat

¹ Tur-Kaspa & Leitner

² Bulut

به‌دست آمده در این پژوهش همخوانی دارد. لازم به ذکر است کلیه پژوهش‌های انجام شده داخلی و خارجی تنها به برخی از نقاط قوت و مثبت این برنامه از جمله نقاط قوت و اثراتی که این برنامه بر دانش‌آموز و معلم دارد، تأکید داشتند و به بررسی سایر اثرات و نقاط قوت این برنامه که این پژوهش به آن پرداخته‌است، کمتر توجه داشته‌اند از جمله نقاط قوت فنی این برنامه که به‌خاطر قیمت مناسب، سهولت و قابلیت استفاده بسیار راحتی که این برنامه آموزشی دارد، فرصت یادگیری دانش‌آموز را مستقل از معلم فراهم می‌سازد، علاوه بر این نقطه مثبت دیگر این برنامه به‌واسطه بازخوردی است که این برنامه در حین یادگیری به دانش‌آموز می‌دهد، بنابراین فرصت کمک و راهنمایی والدین از طریق این برنامه به فرزندانشان را راحت‌تر فراهم می‌کند و در مجموع منجر به ایجاد نقاط مثبت آموزشی چون ایجاد محیط آموزشی شاد، فعال و مدیریت بهتر کلاس خواهد شد. بنابراین نقاط قوت برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار حاصل این پژوهش این برنامه را را به ابزار چند رسانه‌ای ارزشمندی در حوزه آموزش و یادگیری املا تبدیل می‌کند. لکن هر ابزاری و هر وسیله کمک آموزشی علاوه بر نقاط قوت، نقاط ضعف هم خواهد داشت که با شناخت نسبت به آنها می‌توان بهتر از این برنامه استفاده کرد. که از جمله نتایج دیگر این پژوهش بررسی این نقاط ضعف است که پژوهش‌های قبلی به آن نپرداخته‌اند.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که نقاط ضعف برنامه چندرسانه‌ای دیکته‌یار شامل محدودیت‌های فنی برنامه است که خود شامل دو سطح از محدودیت را شامل می‌شود، محدودیت‌های فنی خارج از برنامه و محدودیت‌های فنی داخلی برنامه می‌باشد. منظور از محدودیت‌های فنی خارج برنامه طبق نظر معلمان این بود که این برنامه نیاز به حداقل یک گوشی، تبلت یا کامپیوتر است که بتوان برنامه را نصب کرد و البته نیاز به اینترنت هم دارد که این مساله وابسته به میزان درآمد و سطح اقتصادی خانواده دانش‌آموز می‌باشد و تعدادی از خانواده‌ها صرفنظر از عملکرد این برنامه توان استفاده از این برنامه را ندارند و کلاس درس به همان شیوه‌های سنتی را توصیه می‌کنند. محدودیت فنی دیگر این برنامه، محدودیت فنی داخلی برنامه دیکته‌یار می‌باشد به گفته معلمان مصاحبه شونده این برنامه در نصب برخی موارد مشکلاتی دارد و به‌راحتی نصب صورت نمی‌گیرد و یکسری اشکالات هم بعد از نصب برنامه و هنگام استفاده پیش می‌آید، اینکه برنامه قفل می‌کند و رفع آن کمی زمان‌بر هست. که لازم است مشکلات

فنی این برنامه مجدداً توسط برنامه نویسان این حوزه مورد بازبینی و اصلاح قرار گیرد. از دیگر نتایج به‌دست آمده پژوهش در زمینه نقاط ضعف برنامه دیکته‌یار، نقاط ضعف آموزشی برنامه از دو جنبه است که توانایی پوشش دادن همه دروس و محتوای درسی دانش‌آموزان را ندارند، بنابراین به‌جای محتوای جایگزین به‌عنوان یک محتوای کمکی مکمل می‌تواند درنظر گرفته شود البته با برخی از محتوای دروس دوره دوم همپوشی دارد، لکن کامل نمی‌باشد، بنابراین فقط برای تعدادی از درس‌ها برنامه ریزی شده‌است و جنبه دیگر آن عدم توانایی در پاسخ به نیاز همه‌ی دانش‌آموزان می‌باشد. به نظر معلمان مصاحبه شونده در برخی از مراحل محتوای برنامه ارائه شده دیکته‌یار با مواد درسی تطابق ندارد. همچنین این برنامه مختص دانش‌آموزان با سلامت فکری و جسمی می‌باشد و برای دانش‌آموزانی که چشمانی ضعیف دارند و از عینک استفاده می‌کنند، با نگرانی و مقاومت در استفاده از برنامه توسط والدین دانش‌آموزان همراه هست، همچنین این برنامه و محتوای کارتونی برنامه و سرعت ارائه آن برای کودکان با مشکلات جسمی، حرکتی قابلیت استفاده ندارد. علاوه براین استفاده از این برنامه آموزشی به نظر برخی از معلمان برای روی دستخط و خط خوش دانش‌آموزان در هنگام املا نوشتن تأثیر منفی داشته است، چون تمرینات دانش‌آموزان با این برنامه و موقع املا نویسی با خودکار یا مداد کاملاً متفاوت می‌باشد که در این زمینه در برنامه راهکاری لحاظ نشده است. از دیگر نتایج این پژوهش ارائه راهکارهایی است که بهبود و استفاده بهینه‌تر از برنامه چند رسانه‌ای دیکته‌یار کمک می‌کند از جمله راهکار حمایتی (شامل حمایت نهادهای دولتی از برنامه و درگیر کردن والدین)، راهکارهای محتوایی (شامل ارتقای محتوا، نوع و میزان تمرین‌ها و گنجاندن بازخورد)، راهکارهای فنی (شامل افزایش سرعت، تقویت ظاهر برنامه و رفع مشکلات برنامه‌نویسی)، راهکار دیگر برنامه فراگیر کردن برنامه (شامل حمایت مالی برای گسترش پوشش برنامه و مناسب سازی برای انواع دانش‌آموزان) شناسایی و استخراج گردید. بنابراین کمک مالی وزارت آموزش و پرورش به دانش‌آموزان و فرهنگیان در خصوص تهیه و استفاده از چندرسانه‌ای‌های آموزشی و تهیه موبایل یا تبلت هوشمند اجاره‌ای یا تجهیز مدارس به کامپیوتر می‌تولند بکارگیری از این برنامه را در مدرسه و برای کلیه دانش‌آموزان فراهم سازد. همچنین مستقر کردن استفاده از این برنامه در مدرسه علاوه بر اینکه می‌تواند مشکلات و نواقص نرم‌افزاری پیش آمده با این برنامه را با کمک کارشناس فنی مدرسه مرتفع سازد به ارتقای

باعزت، فرشته. (۱۳۹۰). نقش پردازش گر کلمه همراه با راهبردهای خود پرسشی بر بهبود مشکلات املای دانش آموزان پایه سوم ابتدایی دچار اختلال نوشتاری. *فصلنامه روان شناسی کاربردی*، شماره ۲، صص ۷۱-۵۸.

حجابی دخت، ایمن، حسینی نسب، سیدداود، آزموده، معصومه. (۱۴۰۱). اختلال یادگیری پیش زمینه اختلال اجتماعی: مطالعه اثر بخشی تمرینات ادراکی-حرکتی بر پردازش دیداری-فضایی و عملکرد دیکته در دانش آموزان دختر پایه دوم ابتدایی دارای اختلال یادگیری شهر تبریز. *مطالعات جامعه شناسی*، ۱۵(۵۴)، ۲۱۹-۲۳۴.

حمیدی، فریده. دازی، سارا. و لطفی، سمیرا. (۱۳۹۹). کاربرد بازی درمانی مبتنی بر حافظه و توجه برای بهبود مهارت های ترکیب عددی دانش آموزان دارای اختلال ریاضی. ناتوانی های یادگیری، ۹(۳)، ۳۲-۵۱. *مجله پیوند*، (۳۸۵)، ۴۱-۳۸.

خادم، فاطمه. (۱۴۰۱). تأثیر چند رسانه ای طراحی شده توسط کپتی ویت در پیشرفت تحصیلی و انگیزه دانش آموزان مقطع سوم ابتدایی در درس ریاضی. *فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی*، (۳) ۴، ۱۹۶-۱۹۱.

خسروی، عباس، احمدوند، علی محمد. (۱۳۹۸). بازتعریف مفهوم ره نگاشت با روش تحلیل مضمون. *مجله مطالعات راهبردی ناجا*، ۴(۱۱)، ۵-۲۹.

صالحی میر، معصومه. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر چند رسانه ای ها بر تقویت مهارت های یادگیری دانش آموزان دارای مشکلات ویژه یادگیری در دوره ابتدایی. ششمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد.

عظیمی، اسماعیل و موسوی پور، سعید. (۱۳۹۳). اثربخشی چندرسانه ای آموزشی دیکته یار بر بهبود مشکلات حافظه دیداری و شنیداری دانش آموزان ناتوان در یادگیری املاء. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، شماره ۳۴، سال دهم، صص ۴۱-۲۳.

فرجی، نسیم، کریمی ثانی، پرویز. (۱۳۹۵). تأثیر چند رسانه ای آموزش دیکته یار بر بهبود حافظه دیداری و شنیداری و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان ناتوان در یادگیری املاء پایه دوم مدرسه بهزیستی شهرستان شبستر. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، (۷) ۳، ۲۷-۱۳.

منصوری، سیروس، خدایی، طاهره. (۱۴۰۱). تأثیر آموزش با استفاده از چندرسانه ای بر علاقه به درس و عملکرد تحصیلی

هر چه بیشتر این برنامه نیز کمک می کند. همچنین برگزاری کارگاه های آموزشی یا جلساتی که ضرورت و اهمیت این برنامه را برای خانواده ها تبیین کند، بسیار حائز اهمیت دارد. تهیه فیلم های آموزشی کوتاه که استفاده از برنامه دیکته یار را در سناریوهای مختلف نشان می دهد، نیز می تواند به کاربران در درک نحوه استفاده مؤثر از برنامه کمک کند.

علاوه بر این برنامه چند رسانه ای دیکته یار با توجه به نقاط قوتی که برای دانش آموز، معلم، والدین و نقاط فنی خوبی که دارد، ضرورت دارد به منظور کاهش نقاط ضعف خود از لحاظ سرعت، ظاهر، انیمیشن های مورد استفاده، محتوای داستان ها، تعداد و نوع تمرین های حین برنامه نیز تغییراتی را ایجاد کند که مسلماً می تواند اثربخشی بیشتری را به همراه داشته باشد همچنین در زمینه ارائه ارتقای سطح و نوع بازخورد این برنامه می توان به ثبت نتایج و بازخوردهای به دست آمده دانش آموزان در مراحل و مقاطع مختلف یادگیری اشاره کرد که امکان بررسی پیشرفت، افت و روند یادگیری دانش آموز را بهتر فراهم می کند. در پایان از جمله محدودیت پژوهش می توان به پافشاری و اصرار برخی از معلمان به اثربخش بودن برنامه و امتناع در بیان نقاط ضعف برنامه اشاره کرد که منجر به طولانی شدن فرایند مصاحبه گردید. همچنین پیشنهاد می شود تأثیر چندرسانه ای دیکته یار به صورت جزئی تر در بهبود هر یک از مشکلات به وجود آورنده ی ناتوانی یادگیری املاء شامل نارسانوپیسی، دقت، حافظه ی دیداری، توالی دیداری، تمیز دیداری، حساسیت شنیداری و حافظه ی شنیداری در پژوهشی مستقل مورد بررسی قرار گیرد.

تشکر و قدردانی: از کلیه معلمان و مدارس شهر یاسوج که در این پژوهش همکاری داشتند، سپاسگزاریم. تعارض منافع: تعارض منافی بین نویسندگان وجود ندارد.

منابع

ادیب، یوسف، محمودی، فیروز و اژدری، داوود. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر استفاده از رسانه های دیداری-شنیداری و نرم افزارهای آموزشی توسط معلمان ابتدایی شهرستان تبریز. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱(۴)، ۲۳-۲۹.

اقدام پور، رضا، کشتی آرای، نرگس، اسماعیلی، رضا. (۱۳۹۶). شناسایی عوامل مؤثر بر مسئولیت اجتماعی دانشجویان نظام آموزش عالی، *فصلنامه پژوهش های کیفی در برنامه درسی*، ۹(۲)، ۱۳۹-۱۶۹.

- نریمانی، محمد، تقی زاده خیر، سارا، نریمانی، آذین. (۱۴۰۱). اثربخشی برنامه توانبخشی شناختی آرام بر بهبود حافظه کاری و توجه کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری. *ناتوانی‌های یادگیری*, ۱۲(۱), ۸۵-۹۷.
- درس علوم تجربی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی، *فصلنامه توسعه برنامه درسی*, ۱(۱), ۳۶-۴۷.
- مولای، گیتا، رضائیان، فرزانه. (۱۳۹۶). مروری بر کاربرد چند رسانه‌ای‌ها در ناتوانی‌های یادگیری. *نشریه تعلیم و تربیت استثنائی*, ۱۷(۱۴۷), ۴۹.
- Adam, T & Tatnall A. (2010). Use of ICT to Assist Students with Learning Difficulties: An Actor-Network Analysis. *IFIP Advances in Information and Communication Technology*, 324, 1-11.
- Appiah, E. Cronje, J. (2013). Information Communication and Technology (ICT) and the Challenges of Ideation in Graphic Design: An Activity Theory Focus, *International Journal of Computer*, 63(6):13-23, DOI :10.5120/10469-5192.
- Budiman, M. A. Widyaningrum, A & Azizah, M. (2020). Improving Spelling Learning In Primary School Age through Songs. *Jurnal Ilmiah Sekolah Dasar*, 4(4), 614-620.
- Bulut, R. (2019). An Analysis of the Effects of Multimedia Teaching on Student Achievement. *International Journal of Progressive Education*, 15(1). DOI: 10.29329/ijpe.2019.184.1.
- Haleem, A. Javaid, M. Asim Qadri, M. (2022). Understanding the role of digital technologies in education: A review, *Sustainable Operations and Computers journal of science direct*, 1(3), 275-285. Doi:10.1016/j. susoc. 2022.05.004.
- Kebritchi, M. Hirumi, A & Bai, H. (2010). The effects of modern mathematics computer games on mathematics achievement and class motivation. *Computers & education*, 55(2), 427-443.
- Khana, T. M. (2018). The effects of multimedia learning on children with different special education needs. *Procedia Social & Behavioral Sciences*, 2, 4341-4345, Available online at www.sciencedirect.com.
- Mayer, R. (2024). The Past, Present, & Future of the Cognitive Theory of Multimedia Learning, *Educational Psychology Review*, 36(1), 1-25. DOI:10.1007/s10648-023-09842-1.
- Pavithra, A. Aathilingam, M & Prakash, S. M. (2018). Multimedia and its applications. *International journal for research & development in technology*, 10(5), 271-276.
- Rahmat, A. Y. (2018). The effect of using educational multimedia in dictation on students' listening comprehension at MA Darul Hikmah Pekanbaru. *J-SHMC: Journal of English for Academic*, 5(1), 1-19.
- Schmidt, C. Brandenburg, J. Busch, J. Büttner, G. Grube, D. Mähler, C & Hasselhorn, M. (2021). Developmental trajectories of phonological information processing in upper elementary students with reading or spelling disabilities. *Reading research quarterly*, 56(1), 143-171.
- Sri Dhivya, D, Hariharasudan. A & Nawaz. N. (2023) Unleashing potential: Multimedia learning and Education 4.0 in learning Professional English Communication, *Cogent Social Science journal*, 27(11). <https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2248751>
- Tur-Kaspa, H. & Leitner, I. (2020). The learning value of computer-based instruction of early reading skills. *Journal of Computer Assisted Learning*, 16 (1), 54°63.
- Wang, Ling. (2013). Developing & Evaluating an Interactive Multimedia Instructional Tool: Learning outcomes and User Experience of Optometry Students. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*. 17(1), 43-57.